

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ ÜLKE RAPORU

AR-GE ve Uluslararası İlişkiler, 2019

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	5
1.1 COĞRAFYA VE İKLİM	5
1.2 NÜFUS VE SOSYAL YAPI	5
1.3 SİYASİ VE İDARİ YAPI	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
2.1 EKONOMİK YAPI	6
2.2 TİCARET VE PİYASA	7
2.3 SEKTÖRLER	8
2.3.1. ENERJİ	8
2.3.2. MÜTEAHHİTLİK	9
2.3.3. TARIM VE GIDA	9
2.3.4. SANAYİ	10
2.3.5. TURİZM	10
2.3.6. BANKACILIK/FİNANS	10
2.3.7. SAĞLIK	11
2.3.8. ULAŞTIRMA	11
3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	12
3.1 DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN GÖRÜNÜMÜ	12
3.2. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI	12
3.2.1. SERBEST BÖLGELERDE ŞİRKET KURULMASI	12
3.2.2. EMİRLİKLERDE ŞİRKET KURULMASI	13
4. DIŞ TİCARET VE YATIRIM POLİTİKALARI	14
4.1. GENEL GÖRÜNÜM	14
4.2 İTHALAT	14
4.3. İHRACAT	15
4.4. RE-EXPORT	16
4.5. ÜYESİ OLDUĞU ULUSLAR ARASI KURULUŞLAR VE ANLAŞMALAR	16
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	17
5.1. TÜRKİYE'DEN İHRACAT	17

5.2. TÜRKİYE’NİN İTHALATI	18
5.3. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	19
5.4. TÜRK İŞ KONSEYLERİ	19
5.5. DUBAİ-TÜRK TİCARET MERKEZİ	19
6. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER	19
6.1. İÇ VERGİLER	19
6.2. GÜMRÜK TARİFELERİ	19
6.3. STANDARDİZASYON	20
7. İŞ KÜLTÜRÜ VE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	20
7.1. İŞ KÜLTÜRÜ	20
7.2. DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	21
7.2.1. FOTOĞRAF ÇEKME YASAĞI	21
7.2.2. SIR/GİZLİ BİLGİ PAYLAŞIMI	21
7.2.3. KABA KONUŞMA VE SAYGISIZ DAVRANIŞLAR	21
7.2.4 TRAFİK	21
8. FAYDALI LİNKLER VE TİCARET TEMSİLCİLİKLERİ	22
8.1. FAYDALI LİNKLER	22
8.2. TİCARET TEMSİLCİLİKLERİ	22

Resmi Adı: Birleşik Arap Emirlikleri

Başkenti: Abu Dhabi

Ticari şehri: Dubai

Önemli şehirler: Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ras al-Khaimah, Fujairah

Yönetim Şekli: 7 Emirliğin federasyonundan oluşan Meşruti Monarşi

Devlet Başkanı: Halife bin Zayid El Nahyan (Abu Dhabi Emiri)

Başbakan: Şeyh Muhammed Bin Rashed Al Maktoum (Dubai Emiri)

Bağımsızlık tarihi: 2 Aralık 1971 (İngiltere'den)

Yüz Ölçümü: 83,600 km² (%97'si çöldür)

Toplam Nüfus: 9,4 milyon

İşgücü (milyon kişi): 6.4 milyon

Nüfus yapısı: %20 yerel Arap, %80'i yabancı

Resmi dil: Arapça (İngilizce yaygın olarak kullanılmaktadır.)

Din: Müslüman %96, Diğer %4 (Hristiyan, Hindu)

GSYİH (cari fiyatlarla): 424 Milyar \$ (IMF)

Kişi Başı GSYİH (cari fiyatla): 40.711 \$ (IMF)

Para birimi: BAE Dirhemi

Döviz kuru: 1\$=3,67 Dirhem (Dirhem, Dolar'a sabit kurla bağlıdır.)

Saat Farkı: Türkiye saatinde 2 saat ileride bulunmaktadır. GMT'den 4 saat ileridedir.

Resmi Tatiller: Cuma ve Cumartesi

Üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar: BM, Körfez İşbirliği Konseyi, Arap Ligi, İslam İşbirliği Teşkilatı, Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Petrol İhraç Eden Arap Ülkeleri (OAPEC), Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı (OPEC), Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (IAEA), Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Uluslararası Para Fonu (IMF), Arap Para Fonu (AMF), Afrika Kalkınma Bankası (AfDB)

GİRİŞ

1966'da petrolün keşfi ile beraber 1971'de Dubai, Abu Dhabi, Sharjah, Ajman ve Umm al-Quwain'in 6 emiri 1972'de Birleşik Arap Emirlikleri'ni kurmak üzere bir araya gelmiş ve 1972'de bu yeni ülkeye 7. emirlik olan Ras Al-Khaimah eklenmiştir. Abu Dhabi, en zengin petrol kaynaklarına sahip olduğu için ülkenin başkenti ilan edilmiş; dış politika, güvenlik, ordu ve askeri konular Abu Dhabi Emirliği'ne geçerken; Dubai de kendini finansın, ticaretin ve turizmin merkezi olarak konumlandırmıştır.

Petrol fiyatlarındaki artış Birleşik Arap Emirlikleri'nin zenginlik ve bolluk seviyesine ulaşmasını sağlamasına rağmen, ülke ekonomisi ve geleceğinin petrol odaklı olmaması için yükselen metropoller, havalimanı, liman ve şehirleşmeye ağırlık verilmiştir. Burj Al Arab (diğer adı ile Yelken) oteli ve 39 katlı World Trade Center gibi yapıları şehrin yansıtmaya çalıştığı lüks imajın sembolü haline gelmiştir.

Serbest piyasa ekonomisinin hâkim olduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) ekonomik zenginliği büyük ölçüde Gayri Safi Yurt İçi Hâsılasının (GSYİH) yaklaşık % 37'sini oluşturan petrol ve doğal gaz üretimine dayanmaktadır.

BAE toplam dış ticaret hacmi 2018 yılında 579 milyar Dolar olup; 316 milyar dolarlık ihracat, 261 milyar Dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. İhracatında hidrokarbon (petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz) önemli yere sahipken, ithalatında ise makinalar, kıymetli taşlar ve motorlu taşıtlar ön plana çıkmaktadır.

GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafya ve İklim

Arap/İran Körfezine ve Hint Okyanusuna kıyısı olan Birleşik Arap Emirlikleri topraklarının %97'si çöldür. BAE, 200 civarında adaya sahip olup, Abu Dhabi şehri bu adalardan biri üzerine kuruludur ve ülke topraklarının %86'sını kaplamak suretiyle yedi emirlik içinde en büyük olanıdır. Ülke topraklarının %5'ini de Dubai oluşturmaktadır.

Ülkede yaz dönemi(nisan-ekim) hava 46 dereceye çıkabilmekte olan hava sıcaklığı, kışın 14-24 derece arası değişmektedir. Zaman zaman yaşanan kum fırtınalarının dışında, kış aylarında (aralık-ocak) anlık ve kısa süreli aşırı miktarda düşen yağış, altyapısı yetersiz olan şehirlerde sele sebebiyet vermektedir. Su kıtlığının son yıllarda BAE için önemli bir sorun haline gelmesi dolayısıyla kullanılan suların %80'i deniz suyunu arıtma tesislerinden karşılanmaktadır.

BAE'nin Uzakdoğu ve Avrupa arasındaki stratejik konumu, bir liman şehri olması ve dünyanın merkezi bir noktasında yer alması sayesinde Asya, Afrika, Avrupa ve Rusya arasında ekonomik merkez olması kolaylaşmıştır. Batıda New York ve Londra ile doğuda Hong Kong ve Singapur finans merkezleri arasında kalması, saat dilimi açısından şehri avantajlı konuma getirmiştir. Konumu sayesinde Körfez, Orta Doğu, Akdeniz, Asya ve Afrika ile güçlü ticaret bağlantıları bulunmaktadır. (Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği)

1.2 Nüfus ve Sosyal Yapı

Küçük coğrafyası ve yereli nüfusu ile göçmen ülkesi görünümünde olan BAE'nin toplam nüfusunun %80'ini ikamet izniyle çalışan yabancılar oluşturmakta ve yabancı nüfus oranı her geçen gün artış göstermektedir. Yabancıların %60'ını ise Uzak Asya (Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Filipinler) kökenli, %18'ini İran ve Ortadoğu ülkeleri (Lübnan, Suriye, Mısır), %5'ini de bazı batılı ülkelere (İngiliz/Britanya) çalışmaya gelenler oluşturmaktadır. BAE'de başlıca işgücü kaynağını oluşturan uzak Asya kökenli (Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Filipinler) göçmenler, başta inşaat olmak üzere emek yoğun sektörlerde düşük ücretler karşılığında işçi olarak çalışırken; ticaret hayatı dışındaki yerli nüfus kamu kurumlarında memur olarak istihdam edilmekte olup; Avrupalılar ve Lübnanlılar ise özel

şirketlerde veya kamu şirketlerinde yönetici veya danışman kadrolarında görev alabilmektedir. (Ticaret Bakanlığı) 2017’de dünyada iş gücünde göçmen nüfus oranının en yüksek olduğu yer olmuştur.

BAE’nin resmi dili Arapça olmakla beraber, iş ve ticaret hayatında İngilizce yaygın olarak kullanılmaktadır.

BAE nüfusunun 2017 yılında yaklaşık %85’ini 15-64 yaş grubu oluştururken, 0-14 yaş grubunun nüfusa oranı ise %13,8 olmuştur. BAE vatandaşlarının önemli bir sorununun işsizlik ve işsizlik oranının artması olduğu gözlenmiştir. Kanun yapıcılarının lokal Arap nüfusunun istihdam edilmesi yönünde politikaları gündemdedir.

1.3 Siyasi ve İdari Yapı

Bileşik Arap Emirlikleri (BAE); Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Fujairah, Umm Al Quwain ve Ajman Emirliklerinden oluşan 7 Emirliğin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir federasyondur. Temel idari kurumlar Devlet Başkanlığı, Federal Yüksek Konsey (7 Emir- en üst siyasi otorite), hükümet, Federal Ulusal Konsey (40 üye) ve yargı sistemi olarak belirlenmiştir. Federal Yüksek Konsey (FYK), başkanı aynı zamanda Devlet Başkanı olan ve Yedi Emirden oluşan Konsey, BAE’deki en üst düzey siyasi karar organı olup, üyeleri arasından Devlet Başkanı’nı, Başbakan’ı ve Bakanlar’ı seçmektedir. Hükümet, 2016 yılı şubat ayında kurulmuş halihazırdaki 12. Hükümettir ve ülkenin Başbakan’ı, Dubai’nin Emiri Şeyh Muhammed bin Rashid al-Maktoum olup, kendisi aynı zamanda 12. Hükümetin kurucusu, Devlet Başkan Yardımcısı ve Savunma Bakanıdır. 29 üyeli mevcut kabinede kadın bakan sayısı 4’ten 8’e yükseltilmiştir (www.uaecabinet.ae) Federal Ulusal Konsey (meclis), yarısı halk oylamasıyla ve kalan yarısı doğrudan FYK tarafından atanmak suretiyle toplamda 40 üyeden oluşmaktadır. Kararları tavsiye niteliğinde olan Konsey’in yasa tasarılarını onama ya da veto yetkisi bulunmamaktadır. BAE yargı sisteminde hem Batı hem de İslam modellerinin karışımı niteliğinde “federal” ve “yerel/emirlik” olmak üzere ikili bir adli sistem vardır. Kendine özgü bir anayasa mahkemesi olarak da nitelendirilen Federal Yüksek Mahkeme, federal düzeyde en yüksek yargı kurumu ve temyiz mahkemesidir. Gerçek ve tüzel kişilikler arasındaki sivil, ticari ve idari alanlardaki anlaşmazlıklara iptidai; federal mahkemelerin görev alanı dışında kalan dosyalara ise yerel yargı organları bakmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik Yapı

Temel Ekonomik Göstergeler

	Birim	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
GSYİH (cari fiyatlarla)	milyar \$	399	345	325	357	386	417
Kişi Başı GSYİH (cari fiyat)	Dolar	42.943	36.060	32.988	35.236	37.068	38.852
GSYİH Büyüme Oranı (sabit fiyat)	%	4,5	3,9	2,3	2,6	3,1	3,4
Enflasyon (tüketici fiyatları ort)	%	2,3	4,0	3,2	2,7	3,0	3,1
Toplam Tasarruf/GSYİH	%	38	27	24	26	28	29
Dış Borç/GSYİH	%	48	63	66	61	58,5	-
Toplam Kamu Borcu/GSYİH	%	15,6	19,4	21,2	19,7	18,5	17,4
Cari İşlemler Dengesi	milyar \$	54	13	-3	0,3	2,6	3,0
Cari İşlemler Dengesi/GSYİH	%	13,6	3,9	-0,9	0,1	0,6	0,7
Toplam Döviz Rezervi	milyar \$	78,5	94	85,4	80,7	79,5	-

Kaynak: IMF (2018 temmuz)

*IMF tahmini

<http://www.uib.org.tr/tr/kbfile/birlesik-arap-emirlikleri-ulke-raporu>

Serbest piyasa ekonomisinin hâkim olduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) ekonomik zenginliği büyük ölçüde Gayri Safi Yurt İçi Hâsılasının (GSYİH) yaklaşık % 37'sini oluşturan petrol ve doğal gaz üretimine dayanmaktadır.

BAE ekonomisi, ve dolayısıyla sanayi üretimi ve ihracatı, global çapta yaşanan kriz ve BAE'nin en büyük ithalatçısı konumunda olan Çin ekonomisinin yavaşlaması ve 2014 yılının ikinci yarısından itibaren petrol fiyatında yaşanan %50 oranındaki düşüşten etkilenmiş, bu durum iç faizlerin yükselmesine, kredi piyasasının daralmasına ve piyasadaki para miktarının azalmasına sebep olmuştur. 2017 yılında %2,6 olan büyüme oranı 2018 yılında %3,1'e yükselmiş, 2019 yılı için ise öngörülen büyüme oranı %3,4 olarak belirlenmiştir. 2015 yılında bütçe gelirlerini artırabilmek adına mali ve parasal politikalarla akaryakıt desteğine son verilmiş, kamu harcamalarında tasarrufa gidilmiş, faizler yükseltilmiş ve elektrik-su tüketim fiyatlarına zam yapılmıştır. Federal Hükümet, 2018 yılında yürürlüğe koyduğu %5 KDV oranı uygulamasının yanı sıra global finansal kriz sebebiyle azalan yabancı sermaye ve doğrudan yatırımı artırmak amaçlı bazı iş alanlarında kurulacak şirketlerde yabancı ortaklık payının artırılması, iflas kanununun/çek düzenleme mevzuatının değiştirilerek cezaların hafifletilmesi ve daha liberal hale getirilmesi gibi çalışmalar sürdürmektedir.

BAE, son yıllarda yaşanan global kriz ve petrol fiyatı düşüşü kaynaklı gelir azalması ile birlikte, cari işlemler dengesi fazla veren ekonomisi azalma eğilimi göstermektedir. Ekonomik büyüme hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi adına, BAE ekonomisini petrol ve doğalgaza dayalı olmaktan çıkarmak ve gelir çeşitliliğini sağlamak amaçlı yürürlüğe konulan federal stratejik kalkınma planları kapsamında ("BAE 2021 Ulusal Vizyonu": <https://www.vision2021.ae/en> ve "Abu Dhabi 2030 Ekonomik Vizyonu" (<https://www.ecouncil.ae/en/pages/default.aspx>) ile enerji sektörü haricindeki sektörlerin milli üretimdeki payının artırılması hedeflenmiştir. Abu Dhabi 2030 Planı kapsamında turizm (sağlık turizmi de dahil), emlak, finans gibi sektörlerle 200 milyar \$ değerinde yatırım yapılması ve ülke milli gelirinin %64'ünün petrol dışı sektörlerden oluşması öngörülmüştür. Bu alandaki devlet politikaları ve kalkınmada öncelik verilen başlıca sektörler havacılık ve uzay, bilgi teknolojileri, yenilenebilir enerji, ulaşım, turizm, sağlık ve ihracat odaklı sanayi ve petrokimya sektörleri olması ile petrol-dışı gelirlerin milli gelirdeki payı giderek artmaktadır.

BAE, Orta Doğu ve Körfez ülkeleri içinde Suudi Arabistan ve İran'ı takip eden en büyük üçüncü ekonomi, ve kişi başı milli gelir sıralaması baz alındığında en yüksek rakama sahip olan Katar'dan sonra gelen ikinci ülke konumundadır.

2.2 Ticaret ve Piyasa

Fiyata duyarlı ve dışa açık iç pazar ve rekabetçi bir iç piyasaya sahip olan BAE'nin, ticari düzenlemeleri liberal niteliktedir. Civardaki diğer ülkelere de mal ve hizmet temini sağlaması ve her ülkeye ait her ürünün bulunması sayesinde önemli bir ticaret merkezi olma özelliği gösterir. Tarıma dayalı üretim ve sanayinin yetersiz kalması dolayısıyla ülke ihtiyaçları ithalat yoluyla sağlanmaktadır. En büyük tedarikçileri Çin, Hindistan ve ABD olan BAE'nin motorlu taşıtlar, elektrik ve elektronik ürünler, mücevherat, parfüm ve kozmetik ürünleri ile gıda ürünleri en çok ithal ettiği ürünlerdir. İçlerinde başta Amerikalı ve Avrupalı büyük firmaların da olduğu çok sayıda yabancı firma, ticaretin merkezi konumunda olan ve pazarında rekabetin çok yoğun yaşandığı Dubai'de temsilcilikler açarak hem BAE pazarına hem de Körfez ülkeleri ile yakın Afrika ve uzak Asya ülkelerine ait piyasalara hakim olabilmektedirler. Bulunduğu coğrafyada ticaret, turizm ve finansın merkezi olma stratejisi güden, liman ve serbest bölgeleri ile altyapı ve hizmet anlayışının geliştiği Dubai'de Pazar/nüfus olarak küçük olduğundan dış ticareti transit ticaret üzerine dayalıdır ve enerji ürünleri satışı haricinde transit ticaret, önemli bir gelirdir. Başlıca transit ticaret pazarı İran, Irak ve Hindistan'dır.

BAE hükümeti son dönemlerde dış pazarda yatırıma ağırlık vermiş olup, liman, serbest bölge işletme, turizm ve gayrimenkul geliştirme alanlarında gelişmekte olan ülkelere yatırım yapmaya yönelik kamu şirketleri aracılığıyla çeşitli ülkelerde telekom ve sanayi şirketleri ile bankalar satın almaktadır.

2.3 Sektörler

2017 Dünya Bankası verilerine göre 382,5 Milyar \$ tutarındaki Milli Hasıla içinde, sektörlerin payı sanayide %43,6, hizmetler sektöründe %55,6 ve tarımda %0.8 olarak belirtilmiştir.

2.3.1. Enerji

Enerji sektörü bünyesinde hampetrol, petrol ürünleri ve doğalgaz bulunmaktadır.

Hampetrol: 97,8 Milyar varil ile miktar olarak dünyanın 7. Büyük rezervi olan ham petrolün %95'i Abu Dhabi'de üretilmektedir. Aynı zamanda var olan rezervlerin geliştirilmesi ve denizde yeni rezervlerin keşfi için çalışmalar devam etmektedir. Tabloda 2014-2018 arası BAE'nin hampetrol üretimi yer almaktadır.

OPEC crude oil production based on secondary sources, 2014–2018 (tb/d)

	2014	2015	2016	2017	1Q18	2Q18	3Q18	4Q18	2018	Change 2018/17
Algeria	1,118	1,113	1,105	1,047	1,023	1,031	1,059	1,055	1,042	-5
Angola	1,639	1,769	1,718	1,634	1,562	1,493	1,470	1,497	1,505	-129
Congo, Republic of the	241	232	216	252	306	324	320	320	318	65
Ecuador	553	543	545	530	515	519	526	517	519	-11
Equatorial Guinea	200	185	160	133	134	127	124	116	125	-9
Gabon	211	214	221	200	194	183	184	185	186	-14
IR Iran	2,773	2,836	3,515	3,813	3,817	3,818	3,603	2,982	3,553	-260
Iraq	3,303	3,974	4,392	4,446	4,441	4,481	4,606	4,668	4,550	104
Kuwait	2,768	2,764	2,853	2,708	2,704	2,707	2,797	2,774	2,746	38
Libya	470	404	389	811	972	883	892	1,059	952	141
Nigeria	1,921	1,838	1,556	1,658	1,778	1,653	1,704	1,741	1,719	61
Saudi Arabia	9,686	10,142	10,406	9,954	9,949	10,114	10,422	10,749	10,311	357
United Arab Emirates	2,812	2,908	2,979	2,915	2,850	2,873	2,982	3,234	2,986	71
Venezuela	2,334	2,319	2,154	1,911	1,551	1,406	1,272	1,191	1,354	-557
Total OPEC	30,028	31,240	32,209	32,013	31,793	31,613	31,961	32,087	31,865	-149

Note

Totals may not add up due to independent rounding.

Source

OPEC Secretariat assessment of selected secondary sources.

https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/AR%202018.pdf

BAE'nin hampetrol üretimi 2018 yılında yaklaşık 3 milyon varile ulaşmıştır.

BAE'nin hampetrol ihracatı (gtip: 2709)

Ülkeler (ilk 6)	2014	2015	2016	2017	2018
Japonya	31,784,340	17,505,996	12,863,374	15,634,291	20,644,960
Hindistan	11,679,081	6,246,425	5,631,425	6,543,781	8,904,106
Tayland	10,637,329	6,532,927	4,666,887	5,776,074	8,629,431
Çin	9,088,933	5,095,217	3,861,686	4,156,682	6,682,707
Singapur	10,078,440	4,701,214	4,015,526	5,883,708	5,814,414
G.Kore	11,602,208	5,612,349	3,842,089	5,048,849	5,330,948
Genel Toplam	97,979,830	52,614,506	40,460,874	51,507,715	66,775,078

Trademap-mirrordata- (2019 mart)

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/sektorler/genel-sektorel-bilgiler>

Trademap üzerinden elde edilen bilgilerden de anlaşıldığı üzere OPEC üyesi olan BAE, hampetrol ihracatının %98'ini Asya ve Pasifik ülkelerine yapmaktadır.

Doğalgaz: Dünya rezervlerinin %7'sine sahip olan BAE, dünyanın en büyük 7. Doğalgaz rezervine sahip ülkedir. Bunların %95'inden fazlası Abu Dhabi'de bulunmakta olup, toplam gaz üretimi 5,4 milyar ft³ civarındadır.

2.3.2. Müteahhitlik

Dinamiklerini Abu Dhabi ve Dubai'nin belirlediği inşaat ve emlak sektörü, petrol ve ticaretten sonra gelen üçüncü büyük sektör konumundadır.

2008 yılında yaşanan global finans krizinin inşaat sektörü üzerindeki etkilerinin yoğun hissedildiği BAE'de, 2011 yılından itibaren krizin etkilerinin azaldığı görülse de, tüm emirliklerin emlak faaliyetlerinde ortaya çıkan arz fazlaları yeni projelere başlanmasını zorlaştırmış, müteahhitlerin de kar marjlarının düşmesine sebep olmuştur. Küresel resesyon ve finansal kriz, petrol fiyatlarının düşmesi, ambargo altındaki İran ekonomisinde yaşanan olumsuzluklar yabancılara yönelik satış faaliyeti gösteren emlak projelerinin performanslarını olumsuz etkilemiştir.

Artan uluslararası rekabet ve azalan kar marjları müteahhit firmaların BAE pazarında karşılaşılabilecek en büyük zorluklardan biridir. Son yıllarda bina, alışveriş merkezleri, otel tarzı projelerin ihaleleri inşaat malzemelerinin artan fiyatlarından dolayı düşük karlarla üstlenilmiş ve genelde bu projeler yerel firmalara verilmiştir. Kamu İhale Kanunu ile beraber federal kamu proje ihalelerine ancak BAE'li tedarikçi ve yükleniciler veya en az %51 hissesi BAE vatandaşlarına ait olan yerleşik şirketler teklif verebilmektedir. Ancak, alınacak hizmetin BAE'de bulunmaması durumunda kamu ihalelerine de gerekli koşulları sağladıkları takdirde katılabilmekte ve yabancı firmaya ihale verilebilmektedir. Bu bilgi göz önünde alındığında müteahhitlik firmalarımızın mega alt yapı ve üst yapı projelerini takip etmesi yararlı olacaktır. İhale prosedürü gereğince yabancı şirketlerin anılan emirlikte şube veya limited şirket şeklinde yapılmış olmaları zorunluluktur. Müteahhitlik firmaları arasında yoğun rekabet olduğundan, firmaların uzmanlaşma alanları kapsamında bulunan projelere yönelmeleri bu rekabetin getireceği engelleri bertaraf etmelerine yardımcı olacaktır.

Takip edilebilecek mega projelerin sahibi emlak geliştirme şirketleri: Aldar: www.aldar.com, Emaar: www.emaar.com, Nakheel: www.nakheel.com, Dubai World: www.dubaiworld.ae, Ntaional Holding: www.nh.ae, (kamu kuruluşları)

Habtoor: www.habtoor.com, Futtaim: www.alfuttaim.com, Damac: www.damacproperties.com, Al Badie: www.albadiigroup.com, Tdic: www.tdic.ae (özel şirketler)

Emlak sektörü fuarları: <http://www.internationalpropertyshow.ae/> & www.cityscapeabudhabi.com & <http://www.realestateshow.ae/> & www.cityscapeglobal.com

Ek olarak, inşaat, emlak ve müteahhitlik sektörlerinin de dahil olmak üzere tüm sektörlerle ait açılan mevcut tüm ihalelere <http://www.emiratestenders.com/> ve <http://tenderuae.com/> adreslerinden ulaşılması mümkündür.

2.3.3. Tarım ve Gıda

İklim koşulları ve zor coğrafi şartlardan dolayı tarıma dayalı sanayi gelişmemiş olup, gıda sektörünün GSYİH'deki payı %2 civarında seyretmekte, gıda ihtiyacının %90'ı ithalat ile karşılanmaktadır. 40 milyondan fazla hurma ağacından elde edilen ürünün dışında sadece limon ve mango üretimi yapılmakta olup, dağlık ve nispeten daha fazla yağış alan yerlerde sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. Buna rağmen ülkede çiftçilikle uğraşan nüfus fazladır ve bu nüfusa hem federal devlet hem de yerel yönetimlerden devlet teşviki sağlanmaktadır. Gıda sektöründe ülkenin kendi yeterliliğini sağlaması imkansız olduğundan Sudan ve Pakistan gibi ülkelere tarımsal yatırıma yönelmiş olan

BAE’de balıkçılık ve inci avcılığı, gıda sektöründe önem arz etmektedir. Üretimi yapılan gıda ürünleri un, makarna, şeker, süt ve süt ürünleri (peynir), yemeklik yağ, konserve/dondurulmuş gıda (balık, sebze), kırmızı/beyaz et, domates salçası ve meşrubatlarıdır.

Yabancı firmalar azınlık hissesi temelinde yerli firmalar ile ortaklık oluşturmak suretiyle tarım sektöründe faaliyet gösterebilirler. Abu Dhabi hükümeti tarımı geliştirmek üzere yerel halka arazi dağıtmakta, üretim için gerekli olan gübre, tohum ve su gibi ihtiyaçları tedarik etmektedir.

2.3.4. Sanayi

Sanayi yatırımı maliyetinin diğer emirliklerden %35 daha ucuz olduğu Sharjah Emirliği, toplam sanayi yatırımlarının %50’sine ev sahipliği yapmaktadır.

GSYİH’nin %48.6’sına sahip sanayi sektörü başlıca petrol, petrokimyasallar, ticaret gemileri tamiri, tekne yapımı, inşaat ve yapı malzemeleri (çimento, seramik, mermer, demir çelik), metaller (alüminyum, bakır, çelik), kimyasal maddeler (kükürt, gübre), elektrik malzemeleri, mobilya, plastikler (pvc, mutfak eşyaları), balıkçılık, içecek, tütün ve hazır giyim üretimi yapan orta ölçekli kuruluşlardan oluşmaktadır ve yaklaşık 3000 civarında fabrika kurulmuş ve çoğu Asyalı göçmenlerden oluşan 200 bin üzerinde kişiye iş imkanı sağlanmıştır. BAE’de petrol ve petrokimya, enerji, alüminyum, seramik ve ilaç tesisleri büyük ölçekli üretim faaliyetlerini gerçekleştirebilen tesislerdir. Dubai hükümetinin sahip olduğu Dubai Aluminium, dünyanın ilk 10 alüminyum üreticisi arasında olup, üretiminin büyük kısmını ihraç etmektedir.

2.3.5. Turizm

Özellikle Dubai 500 civarında otel, yıllık 15.8 milyon turist ve 10 Milyar \$ turizm, kongre ve fuar turizmi gelirin e sahip olup, en önemli turizm destinasyon merkezi olarak konumlandırılmıştır. Dünyanın en yüksek binası, en yüksek oteli, en büyük alışveriş merkezi, en büyük tema parkı ve dünyadaki tamamen otomatize edilmiş en uzun metro ağı Dubai’de inşa edilmiştir. Otel, restoran ve mağaza işletmecileri her yıl “Dubai Alışveriş Festivali” ve “Dubai Yaz Sürprizleri” adı altında düzenlenen perakendecilik faaliyetleri ile Körfez ülkeleri ve Avrupa’dan gelen turistlere hizmet vermektedir. Dubai’ye 2017 yılı boyunca 16 milyona yakın turist gelmiş ve Dubai böylece dünyada en çok turist çeken 4. şehir olmuştur. Ayrıca, Dubai “Expo-2020”nin ev sahipliğini üstlenmiştir. (<https://www.expo2020dubai.com>)

Ülke aynı zamanda birçok uluslararası alanda yapılan tenis, golf, kriket, at yarışı turnuvalarına da ev sahipliği yapmaktadır. Hong Kong’tan sonra en yüksek doluluk oranına sahip turizm merkezi Dubai’den sonra, Abu Dhabi’de de önümüzdeki üç sene içinde 20 yeni otelin tamamlanarak hizmete girmesinin planlandığı, sektöre yönelik yapılan önemli altyapı yatırımları dahilinde turizm gelirlerinin artması beklenmektedir. Ayrıca mevcut iki adası da turizm projelerine açılmış olup, belirli yatırım bölgelerinde yabancılara 99 yıllığına kiralama (leasing) yoluyla mülkiyet hakkı tanımıştır.

T.C. Ticaret Bakanlığı BAE Ülke Profili’ne göre, Abu Dhabi’de turizm projeleri kapsamında değerlendirilebilecek olan ve müteahhit firmalarımız ile inşaat malzemesi sektörümüze önümüzdeki dönemde fırsatlar sunabileceği düşünülen önemli projeler arasında Abu Dhabi’de yer alan Saadiyat Adası müze bölgesi öne çıkmaktadır. Saadiyat Adasında Louvre Abu Dhabi, Guggenheim Abu Dhabi ve Şeyh Zayed Müzelerinin inşa edilmesi planlanmaktadır.

2.3.6. Bankacılık/Finans

Merkez Bankası verilerine göre, BAE’de 22’si yerli ve 38’i yabancı olmak üzere toplamda 60 banka, 8 adet de İslami banka faaliyettedir. . BAE piyasasında “sukuk” adı verilen İslami tahviller alınıp satılmakta olup, geleneksel bankaların bünyesinde de İslami talepleri karşılayabilmek amaçlı İslami bankacılık departmanları bulunmaktadır. BAE’de sermaye ve kar transferi de dahil olmak üzere uluslararası döviz serbest olup, uluslararası ödemelerde

akreditif ödeme yolu açılması mümkündür. Abu Dhabi (www.adx.ae) ve Dubai’de (<http://www.dfm.ae>) bulunan, Sermaye Piyasası Otoritesi tarafından denetlenen iki borsada hisseleri işlem gören, 15’i yabancı toplamda 125 şirket bulunmaktadır ve 2015 yılı sermaye tutarı 189 Milyar\$’dır. (https://www.centralbank.ae/sites/default/files/2019-05/Statistical%20Bulletin%20%20Mar%202019_300419%20%28FINAL%29_4.pdf) BAE’deki en büyük borsa Abu Dhabi olup, bu borsanın piyasa değeri 125 milyar dolara varmaktadır. Aynı değer Dubai Borsası için 100 milyar dolar, Nasdaq Dubai 1,5 milyar dolardır. Dubai yerel borsasında 2017 sonunda halka açık 65 şirket olup, bunun 61’i yerlidir. Bu şirketlerden 13’ü bankadır. Nasdaq Dubai; İngiltere, Güney Afrika, Avustralya, Hindistan gibi ülkelerden yabancı ihraççı bulundurmasına ve türev araç ve sukuk piyasalarında ürün yelpazesinin geniş olmasına rağmen henüz küçük bir borsadır. Borsadaki halka açık şirket sayısı 8’dir.

Ayrıca, Dubai Uluslar arası Finans Merkezi (DIFC) (<https://www.difc.ae/>) bünyesinde kurulan Dubai Uluslararası Finans Borsası da (DIFX), serbest bölge statüsünde kurulmuş olarak bölgenin finans merkezi olma hedefiyle faaliyetlerine devam etmektedir. Borsası çok gelişkin olmasa da, Dubai Uluslararası Finans merkezinde yapılan yatırımlar sonuç vermiş ve bölgede faaliyet gösteren şirket sayısı 1.853’e ulaşmıştır. Bu şirketlerin 473’ü finansal hizmet şirketleridir. (Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği)

Global finansal krizin başlamasıyla 50 Milyar \$ tutarındaki yabancı sermaye ülkeyi terk etmiş, özellikle emlak projelerinde ağırlıklı kullanılmış krediler dolayısıyla bankacılık sektörünü zor duruma sokmuştur. Kredi- Aktif rasyosu bozulan bankacılık sektörü, dış finansman imkanlarının da kapanmasıyla iç piyasa taleplerini karşılamada yetersiz kalmıştır. Buna ek olarak ham Petrol fiyatlarının 100-110 dolar/varil seviyesinden 30 dolar/varile kadar düşmesinden etkilenen emlak-inşaat ve bankacılık sektörlerinin de etkisiyle düşüş yaşayan BAE menkul kıymet borsaları, petrol fiyatlarındaki toparlanma ile birlikte bir nebze yükselme trendine girmiştir. Likidite ve kredi mekanizmasının daha sağlıklı işletilmesi ve piyasalara gerekli güvenin verilmesi amacıyla (National Bank of Abu Dhabi, Abu Dhabi Commercial Bank, Union National Bank, Abu Dhabi Islamic Bank, First Gulf Bank isimli 5 büyük bankaya doğrudan sermaye aktarılmış ve bu müdahalenin sonucunda mali sistem daha sağlıklı yürütülebilmiş ve bankalara olan güven artmıştır.

BAE’nin resmi para birimi olan Dirhem, ABD Dolarına kuru üzerinden sabitlenmiştir. (1 \$=3,67 Dirhem) Merkez Bankası tarafından sabitlenmiş olan kur, enflasyon karşısında koruyucu ve yabancı yatırımlar için istikrar sağlanması ve gerekli güvenin verilebilmesi adına gerekli görülmüştür.

2.3.7. Sağlık

BAE medikal sektörü ihtiyacının %90’ını ithalat yoluyla karşılamakta olup, özellikle Hindistan, Pakistan ve İran gibi ülkelere ait tanınmış ilaç markalarını re-export etmektedir.

Dünya standartlarına göre 250 kişiye 1 yatak düşerken, BAE’de 555 kişiye 1 yatak düşmektedir. Son yıllarda ülkenin aldığı yoğun göçün de etkisi olduğu düşünüldüğünde, sağlık sektöründe hizmet kalitesini artırmak BAE hükümetinin öncelikleri arasına girmiştir. BAE hastanelerindeki yatak sayısı açığı, bu alanda yapılması gereken yeni yatırım ihtiyacını ön plana çıkarmıştır. Mevcut durumda medikal ekipman ihtiyacının %90’ını ithalat yoluyla sağlayan BAE için, hastane projelerinde medikal ekipman ihtiyacının yabancı şirketler aracılığıyla temin edilecek olması, BAE’ye yönelik ihracat fırsatlarının artacağına göstergesi olarak kabul edilebilir.

2.3.8. Ulaştırma

Dünyanın en büyük havayolu şirketlerinden Emirates’e ev sahipliği yapan Dubai’de bulunan iki havalimanından Dubai Uluslararası Havalimanı 2018 yılında ulaştığı 90 milyon yolcu sayısı ile dünyanın en büyük havalimanlarından birisi haline gelmiştir. Dubai’ye 130 havayolu uçuş yapmakta olup, Türkiye’ye günde 6 sefer vardır.

BAE'nin liman altyapısının da oldukça gelişmiş olduğu söylenebilir. Jebel Ali limanı dünyanın en büyük sekizinci konteyner limanı olup, Singapur ile Rotterdam arasındaki bölgenin en büyük denizyolu hub'ı olma niteliğine sahip olan liman, birleşik olduğu Jebel Ali Serbest Bölgesi ile dünyadaki pek çok firmaya bölgesel dağıtım merkezi imkânı sunmaktadır. Diğer deniz limanları; Abu Dhabi (Mina Zayed, Khalifa Port) Limanları, Sarjah Konteyner Terminali ve Khor Fakkan Konteyner Terminali ile Fujairah Limanı ve Ras al Khaimah (Mina Saqe) Limanıdır.

Dubai'de 1868 adet lojistik firması faaliyet göstermektedir. 150 adet deniz taşımacılığı hattı bulunmaktadır.

2009 Dubai metrosunun açılması ile birlikte bir emirlik içinde demiryolu ulaşım ağı sağlanmış olsa da, emirlikleri birbirine bağlayan demiryolu ağları bulunmamaktadır. Hâlihazırda ülke içi ulaşımın karayolu ile sağlandığı BAE'de 1500km. uzunluğunda olması öngörülen, ülkenin farklı noktalarını birbirine bağlayacak bir demiryolu projesi yapımına başlanmıştır.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

3.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

BAE, her ne kadar 2008 global mali krizi ve 2014 itibariyle petrol fiyatı düşüşünden etkilenmiş olsa da hala Körfez'in en dinamik, tüm Ortadoğu ve Afrika bölgesi içinde en istikrarlı sayılabilecek ülkelerinden biridir. IMF'nin 2018 yılında yayımladığı, ülkelerin uzun erimli büyümesinde, iş ve refah yaratabilmesindeki durumunu ortaya koyan Dünya Rekabet Yıllık Raporuna göre BAE, 63 ülke içerisinde 7'nci sırada bulunmaktadır. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2017-18 Uluslararası Rekabet Raporu'na göre ise Birleşik Arap Emirlikleri 137 ülke arasında 17. Sıradadır. Dünya Bankası'nın 2017 yılı Temmuz ayı araştırmasına göre, 190 ülke içinde BAE, iş yapma kolaylığı açısından 11. Sırada yer almaktadır.

Dış ticaret ve yatırımı destekleme amaçlı kurulmuş, iş kurmak ve yatırımcıların ihtiyaçları olan tüm malzemeler, tesisler ve iletişim altyapısı ile donatılmış serbest bölgeleri ile (www.uaefreezones.com) yabancı yatırımcılara geniş imkanlar sağlamaktadır ve kalkınma planlarında serbest bölge statüsündeki sanayi bölgelerinin sayılarının artırılması hedeflenmektedir. Halihazırda faaliyet gösteren sanayi bölgeleri: -Abu Dhabi Industrial City: www.zonescorp.com , Khalifa Industrial Zone-Abu Dhabi: www.kizad.com , Dubai Industrial Park: www.dubaiindustrialpark.ae , Dubai Investment Park: www.dipark.com , Emirates Industrial City-Sharjah: www.ei-city.net

3.2. Ülkede İş Kurma Mevzuatı

BAE'de şirket kuruluşu, 1984 tarih ve 8 sayılı Şirketler Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Şirket kuruluşu öncesinde BAE barosuna kayıtlı bir avukatlık firması ile irtibata geçilmesinde yarar bulunmaktadır. Serbest bölgeler veya emirliklerde olmak suretiyle ülkede iki farklı yerde şirket kurulması mümkündür. Ülke içinde kurulacak şirket için %51 lokal ortağa ihtiyaç duyulmaktadır; ancak bu şart serbest bölgeler için geçerli değildir.

3.2.1. Serbest Bölgelerde Şirket Kurulması

Ülke genelinde 45 serbest bölge bulunmakta olup, bunların içinde en gelişmiş 1985'te Dubai'de kurulan, sanayi yatırımlarının hafif sanayi ve son aşama montaja yönelik olmasının yanı sıra birçok yabancı şirketin de çevre ülkelere re-export/transit sevkiyat için ana dağıtım merkezi olarak kullandığı Jebel Ali Serbest Bölgesi'dir. (<http://jafza.ae/>) Ayrıca, Abu Dhabi, Sharjah, Ras al Khaimah, Fujairah, Ajman ve Umm al-Qaiwain Emirliklerinde de aktif serbest ticaret bölgeleri bulunmaktadır. (<http://www.uaefreezones.com/>) Cebel Ali serbest bölgesinin başarıları sonucunda ülkede, birçok yeni serbest bölge oluşturulmuş ve Dubai'deki serbest bölge sayısı 34'e ulaşmıştır. (Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği)

Serbest bölgelerde 50 yıla kadar vergi muafiyeti ve yerel ortağa ihtiyaç duymadan %100 yabancı sermayeli şirket kurulabilmekte olup, bu şirketler ithalatta gümrük vergisine tabi tutulmamaktadır. Yerel sponsor görevini ve şirket kuruluş tescil işlemlerini serbest bölge idaresi üstlenmekte olup, vize işlemleri, yasal ve konsolosluk işlemleri, göçmenlik işlemleri, sağlık kartlarının çıkarılması, ehliyet ve araba kaydı ve iletişim gibi konularda yerel idare ile koordinasyonu sağlamaktadır. Serbest bölgelerde şube açılabilmesi mümkündür. Ancak, ülke içine mal satabilmek için her durumda yerel bir acente atanmasının yasal zorunluluk olduğu unutulmamalıdır. Diğer taraftan bazı faaliyet alanlarındaki firmaların lisanslaması için de özel izinler gerekebilmektedir. Şirket lisansı ve oturma izinleri her yıl yenilenmek zorundadır.

İstisnai olarak petrol şirketleri %55'e sabitlenmiş oranda kurumlar vergisi, yabancı bankaların Dubai şubeleri Dubai içinde elde ettikleri net gelirler için %29'a sabitlenmiş oranda gelir vergisi vermektedir. Sermaye ve kârın başka ülkelere %100 aktarım hakkı tanınmıştır. Yanı sıra herhangi bir ticari kota, kambiyo kontrolü ve dış ticaret ile ilgili sınırlandırma bulunmamaktadır. (Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği)

3.2.2. Emirliklerde Şirket Kurulması

Şirket (LLC) kurulması: Kuruluş sermayesi en az 150.000 Dirhem (Dubai için 300.000) , en az 2 en fazla 50 ortaklı yapıya sahip olabilen limited şirketi uzun dönem ticari varlık göstermek isteyen yabancılar için uygun olup, şirketin en az %51'inin yerel ortağa ait olmasını gerektirmektedir. Konusu ve amacı sigortacılık, bankacılık veya para yatırım faaliyetlerine ilişkin olamamaktadır. Ortak bulma konusunda Ataşeliklerin ulaşabileceği kredi değerlendirme veritabanı bulunmamaktadır. Dubai Chamber (Dubai Ticaret ve Sanayi Odası) Business Support bölümü de belli bir ücret karşılığında kendi üyeleri arasından ortak bulma çalışmaları yapabilmektedir.

Öte yandan, bu yönde danışmanlık veren, sektörünüze ilişkin firma listeleri ve araştırılmasını talep ettiğiniz firmalar için en doğru ve güncel bilgileri ataşeliklerden talep etmek mümkün olabilmektedir. Bu anlamda, ticaret yapmak istediğiniz şirketin kayıtlı bir firma olup olmadığı konusunda bir doğrulama yapılmak istenmesi durumunda, şirket kayıtlarını ve tescillerini tutan Dubai Ekonomi Kalkınma Ajansı'nın e-hizmetler bölümünden firmanın lisans numarası veya ismi ile doğrulama yapmanız mümkündür. (<http://www.dubaided.ae/English/pages/default.aspx>) Bu sayfadan elde edilen bilgiler şirketin aktif olup olmadığına ilişkin bilgilerdir. Ancak, şirkete ilişkin finansal veriler için anılan Dubai Ticaret Odası'nın credit-rating hizmetinin alınması gerekmektedir. (T: +971 4 202 8266/410, E: credit.rating@dubaichamber.com , <http://www.dubaichamber.com>)

Dubai'de gerçekleşecek ticari şirket faaliyetleri için Ekonomi Bakanlığının Dubai Şubesi (Department of Economic Development) tarafından ticaret lisansı düzenlenmesi ve akabinde Dubai Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırılması gerekmektedir. Şirketin faaliyet alanına göre, İmalat/Sanayi Projeleri için Maliye ve Sanayi Bakanlığı, Müteahhitlik/Mühendislik Danışmanlığı içinse Dubai Belediyesi'nden özel izinler ve belgeler alınması gerekebilir.

Şube veya Temsilcilik Ofisi Açılması: Kuruluş sermayesi gerektirmeyen şube/temsilcilik ofisi için BAE Ekonomi Bakanlığı'ndan uygunluk alınması ve Bakanlık'taki Yabancı şirket Tescil Dairesi'ne kayıt yaptırılması gerekmektedir. Temsilcilik ofisi ile sadece ürün veya hizmetin promosyonu/reklamı yapılmakta iken, şirket şubesi ile yabancı firmaya sicilinde kayıtlı ürünün ticaretini yapma hakkı verilmiştir; ancak her iki durumda da görevi kamu ihalelerini takip etmek ve ilgili belgeleri teslim etmek, vize alımı veya işçi kartları çıkartılmasını temin etmek ya da reklam, kampanya ve pazarlama faaliyetleri gibi konularda yardım etmek olan yerel bir hizmet görevlisi(local service agent) istihdam etme zorunluluğu bulunmaktadır. Şirket idaresi ve mali konularda söz sahibi olmayan yerel hizmet görevlisinin ticari acente ile karıştırılmaması gerekir.

Ticaret Acenteliği (Commercial Agent): 1982 tarihli 18 sayılı Federal Kanun gereğince yabancı bir şirket, BAE vatandaşı veya %100 BAE sermayeli yerel bir firmayı, görevi ülke geneli veya belli emirliklerde ilgili ürünün pazarda dağıtımını, satışı veya ilgili hizmetin verilmesi faaliyetleriyle ilgilenmek olan ticari acentesi olarak tayin edebilmektedir. Öncelikle Ekonomi Bakanlığı'nda tescil olunan acentelerin sözleşmeleri sürelidir. Ticari acentenin pazarlama ağının etkin ve geniş olması, acentenin etkili çalışabilmesi ile genel performansı satış faaliyetinin başarısına olanak verecek temel etken olduğundan, anlaşma yapılmadan önce acente performansı ve pazarlama ağının değerlendirilmesi ve seçilecek acentenin bu kriterler bazında değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

4. DIŞ TİCARET ve YATIRIM POLİTİKALARI

4.1. Genel Görünüm

Birleşik Arap Emirlikleri, dış ticaret açısından dünyanın en dinamik pazarları arasında yer almakta olup, Dünya Bankası'ndan elde edilen verilere göre dünyanın en büyük 20 ihracatçı ve emtia ithalatçılarından biridir. Trademap üzerinden elde edilen rapora göre, BAE toplam dış ticaret hacmi 2018 yılında ortalama 577 Milyar Dolar olup; yaklaşık 261 Milyar dolarlık ithalat, 316 milyar Dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir.

Yıllar	İhracat	İthalat
2013	379,488,768	294,966,918
2014	380,339,616	298,611,277
2015	333,362,350	287,024,848
2016	298,650,942	270,882,074
2017	308,537,370	269,735,344
2018	316,922,502	261,510,757

4.2 İthalat

%5 gümrük vergisine tabi tutulan ve gümrük vergisinin, ürünün CIF bedeli üzerinden tahsil edildiği BAE ithalatındaki başlıca sektörler mücevherat, makinalar, elektrik ve elektronik ürünler, hava taşıtları, motorlu taşıtlar, petrol ürünleri, demir çelik, plastikler, deniz taşıtları, eczacılık ürünleridir. Altyapı ve inşaat yatırımları sebebiyle hem sermaye ve hammadde hem de tüketim malları açısından ithalat talebinin artışta olduğu söylenebilir.

BAE'nin ithal ettiği ürünler (1.000 dolar)

gtip	Ürünler (15 ürün)	2015	2016	2017	2018
7108	Altın (işlenmemiş)	25,508,002	32,173,042	32,995,189	27,672,000
8517	Telefon cihazları	8,952,377	9,895,102	30,317,361	20,060,001
8703	Binek Otomobiller	13,763,125	11,697,895	15,785,609	15,440,678
7113	Mücevher (altın ve pırlanta)	7,219,447	7,270,929	6,211,460	13,385,524
7102	Elmaslar	11,389,470	12,544,472	13,983,432	11,885,884
2710	Akaryakıt (benzin, motorin, fuel-oil)	1,139,751	2,349,749	8,381,735	11,587,675
8411	Turbojetler	3,954,785	5,248,703	5,736,678	6,231,157
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri	2,489,967	2,352,419	6,732,160	6,024,226
8802	Hava taşıtları (uçaklar, helikopter)	5,700,826	8,501,578	4,837,637	3,560,282
8803	Hava Taşıtlarının Aksam ve Parçaları	2,840,075	3,859,605	3,602,709	3,381,506
3004	Tıbbi İlaçlar	1,978,239	2,038,344	3,263,248	3,226,234
8708	Motorlu taşıtların aksam ve parçaları	1,901,196	1,957,513	3,138,553	2,733,218
7403	İşlenmemiş bakır alaşımları	1,332,718	1,589,713	1,825,925	2,571,792
8528	TV alıcıları, Video Monitörleri	802,863	740,895	2,099,543	1,775,556
8481	Müşlukçu, Borucu Eşyası	2,030,382	1,470,802	1,837,395	1,483,766
	Genel Toplam	287,024,848	270,882,074	269,735,344	261,510,757

Birim: ABD Doları (1000 \$)

	BAE'nin İthalat Yaptığı Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018
	Toplam	298611277	287024848	270882074	273710850	261510757
1.	Çin	45002963	22845146	22424487	48245536	38012298
2.	Hindistan	22088030	17859649	18669359	20232077	23067077
3.	ABD	23997532	19334455	20587014	23307859	20919508
4.	Japonya	13978325	10396851	9659325	13982827	13807890
5.	Almanya	14079091	11931541	12594494	11882139	10940575
6.	İngiltere	9174332	6171677	5196702	6781952	7689634
7.	Vietnam	7972740	2378507	2642225	9754653	7666138
8.	Suudi Arabistan	4860690	3952018	4473662	6902886	7577102
9.	İtalya	7323337	5504859	5414613	6814181	6654181
10.	Fransa	6767754	4661971	4454562	6280180	6508627
11.	İsviçre	7641734	4665897	3846405	5061282	5841803
12.	Kore	9968451	5277773	4769821	7962505	5562178
13.	İran	1546015	764978	968593	1855077	5035453
14.	Hong Kong	3225781	3418589	2779493	3498362	3473387
15.	Türkiye	4351942	3418962	4661408	7610983	3448803

Trademap, 29.07.2019

Trademap üzerinden elde edilen verilere göre, 2018 yılında ithalatta ilk beş ülke sırasıyla ÇHC, Hindistan, ABD, Japonya ve Almanya'dır.

Bir firmanın ithalat yapabilmesi için ülke içinde yerleşik ve "ticaret lisansı" ve ticaret odası üyelik sertifikası sahibi olması ve çalıştığı bir bankası olması zaruridir. (Dubai Ticari Ataşeliği, 2019)

İthalatta aranan esas belgeler; gümrük beyannamesi, ticari fatura, menşe şahadetnamesi, sağlık belgesi (gıda ürünleri için), konşimento ve çeki listesidir. www.dubaicustoms.gov.ae/en/ adresi üzerinden ithali yasak ve kontrol altındaki ürünler listesine, http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormATpubli.htm?datacat_id=AT&from=publi adresi üzerinden gümrük vergi oranlarına ulaşılabilir.

4.3. İhracat

Birim: ABD Doları (1000 \$)

	BAE'nin İhracat Yaptığı Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018
	Toplam	380339616	333362350	298650942	313547597	316922502
1.	Suudi Arabistan	15721502	6591564	4762661	14663901	21672246
2.	Hindistan	12984199	10568516	11255496	14531120	12851586
3.	İrak	13221535	6772238	5364000	12244720	11313179
4.	Umman	6048046	5494224	5147875	7574333	10282687
5.	İran	17034843	10814281	8810493	15270369	10234278
6.	İsviçre	5601376	4131837	7424957	3686722	9413861
7.	Kuveyt	5402143	3135772	2511373	5113350	8386233
8.	Hong Kong	5019088	4054191	3744675	5357524	6293341
9.	ABD	3122276	2501062	3458834	7457991	6263075
10.	Çin	2879613	2512929	3662749	5024816	5115672
11.	Belçika	4788901	4103435	4528376	4031400	4474677
12.	Bahreyn	2451196	2216450	1773147	2348149	4424814
13.	Türkiye	3217083	2720416	2802122	5736470	4269122

Trademap, 30.07.2019

BAE'nin ana ihracat ortakları Suudi Arabistan, Hindistan, İran, Irak ve Umman'dır. İhracatında hidrokarbon (petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz), mücevherat (doğal veya kültive inci, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar), metaller, plastikler, elektrik ve elektronik ürünler, makineler, ve motorlu taşıtlar önemli yer tutmaktadır. Petrol fiyatlarının %50'den fazla düşmesi, ihracatında petrol ürünlerinin payından dolayı ihracat gelirini olumsuz etkilemiştir. Ancak,

orta vadede petrol ve petrol ürünleri ihracatında ılımlı ve hidrokarbon dışı sektör ihracatında istikrarlı bir şekilde büyüme öngörülebilir.

BAE'nin İhrac Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

gtip	Ürünler (ilk 10)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2709	Hampetrol	87,299,330	72,072,127	33,786,877	32,999,367	46,118,174	58,417,410
2710	Akaryakıt	30,494,566	27,400,207	14,099,270	9,668,120	20,544,516	32,297,754
7108	Altın (işlenmemiş)	23,121,748	12,332,311	16,253,350	16,471,012	16,645,721	15,716,649
8517	Telefon cihazları	22,195,269	21,773,880	5,028,412	4,042,593	16,353,224	18,778,228
7113	Mücevher	9,242,036	11,806,174	10,985,119	11,821,439	14,585,308	15,663,916
7102	Elmaslar	15,149,901	14,286,504	12,181,355	12,812,656	13,873,823	13,503,202
8703	Otomobili	6,567,801	9,944,425	5,547,139	5,224,704	8,397,069	8,662,974
7601	Alüminyum (işlenmemiş)	1,553,568	3,647,367	4,650,892	4,480,998	5,467,746	5,081,416
2402	Sigaralar, purolar	2,593,424	3,203,156	695,944	838,116	4,773,095	4,219,759
8471	Oto. Bilgi İşlem Makineleri	5,889,596	6,207,369	1,177,255	925,433	3,402,523	4,271,584
	Genel Toplam	379,488,768	380,339,616	333,362,350	298,650,942	308,537,370	316,922,502

Trademap, 30.07.2019

4.4. Re-Export

Dubai emirliği başta olmak üzere, BAE'nin dış ticareti çeşitli ülkelerden gelen çeşitli malların BAE üzerinden farklı pazarlara ulaştırıldığı re-export sistemine dayanmaktadır. Üçüncü bir ülkeye re-export edilecek ürün, gümrüğe re-export amaçlı ithalat olduğu beyan edilmesi şartıyla geçici olarak (180 günlüğüne) ülkeye ithal edilebilmektedir. 180 günü geçen süre aşımında ise ithalat işlemleri uygulanmaktadır. BAE'nin re-export pazarını Hint Yarımadası ve Körfez ülkeleri oluşturmaktadır. Yılda yaklaşık 100 milyar \$ tutarında komşu ve çevre ülkelere (İran, Suudi Arabistan, Irak, Hindistan, Pakistan, Kuveyt, Bahreyn, Mısır, Singapur, Hong Kong) telefon cihazları, elmas, mücevherat, yolcu ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ile bunların aksam ve parçaları, kozmetik ve temizlik ürünleri ile hazır giyim ve ayakkabıda re-export işlemi yapılmaktadır.

4.5. Üyesi Olduğu Uluslar arası Kuruluşlar ve Anlaşmalar

Körfez İşbirliği Konseyi (KİK)/ Gulf Cooperation Council (GCC): kapsamında Konsey'in altı üyesi (Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri) 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren ortak bir gümrük politikası ve gümrük tarifesi (%5 oranında) üzerinden diğer ülkelerle ticari alışverişlerini gerçekleştirmektedir.

GAFTA: Pan-Arab Serbest Ticaret Alanı (PAFTA yada GAFTA): Ekonomik yapıları ve gelirleri benzer üye ülkeler arasında serbest ticaret anlaşması uyarınca, 2005 yılından beri Arap Ligi üyesi 17 Arap Ülkesi (S. Arabistan, Bahreyn, Katar, Kuveyt, BAE, Umman, Mısır, Lübnan, Ürdün, Fas, Tunus, Irak, Libya, Filistin, Sudan, Yemen, Suriye) arasında karşılıklı ticarete gümrük vergi oranları sıfırlanmıştır.

STA (Serbest Ticaret Anlaşmaları): 1 Ocak 2009'dan itibaren geçerli olmak suretiyle EFTA (İsviçre, Norveç, İzlanda, Lihtenştayn/2014 yılı Temmuz) ve Singapur, KİK/GCC ile serbest ticaret anlaşması (STA) imzalayan ülkeler ve ülke gruplarıdır. STA'lardan sorumlu kurum BAE Ekonomi Bakanlığı'dır. (<https://www.economy.gov.ae/english/Ministry/MinistrySectors/ForeignTradeSector/Pages/default.aspx>) Öte yandan, Türkiye, Avrupa Birliği, Avustralya, Güney Kore, Japonya, Çin, Hindistan, Pakistan ve MERCOSUR ülkeleri de KİK ülkeleri ile STA anlaşması müzakere etmektedirler.

BAE, ayrıca, 1996'dan bu yana Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olup, DTÖ'nün Asyalı gelişmekte olan ülkeleri grubuna dahildir.

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye-BAE İkili Ticareti (1.000 \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Hacmi
2007	3.240.940	470.092	3.241.410
2008	7.975.400	691.202	8.666.602
2009	2.896.572	667.857	3.564.429
2010	3.332.885	698.421	4.031.306
2011	3.706.654	1.649.456	5.356.110
2012	8.174.607	3.596.545	11.771.152
2013	4.965.630	5.384.468	10.350.098
2014	4.655.710	3.253.024	7.908.734
2015	4.681.255	2.008.690	6.689.945
2016	5.406.993	3.701.153	9.108.146
2017	9.184.157	5.546.921	14.731.078
2018	3.138.220	3.780.736	6.918.956

Trademap-directdata (2019 mart)

<https://www.ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/ulke-profil/turkiye-ile-ticaret>

Türkiye-BAE dış ticaret hacmi yıllar itibariyle sürekli artış göstermiş, 2008’de 8,6 Milyar \$’a ulaşan rakam, 2009 yılı global krizi etkisiyle 3,5 Milyar \$’a gerilemiş, 2015-2017 döneminde tekrar yükseliş trendine girmiştir. 2017 yılında 14,7 milyar dolarla rekor seviyeye ulaşmıştır. Türkiye’nin 2017 yılı ihracatında BAE, Almanya ve İngiltere’nin ardından 3 sırada yer almıştır.

Türkiye’nin, BAE’den hampetrol ithal etmemesi, iki ülke arasındaki ticaretin Türkiye lehine fazla vermesini sağlamaktadır.

5.1. Türkiye’den İhracat

gtip	Ürünler (ilk 10)	2016	2017	2018
7113	mücevher	1,436,343	1,359,982	866,466
7108	altın (işlenmemiş)	1,618,860	5,398,816	641,736
2710	petrol yağları (akaryakıt)	357,818	827,049	131,180
5702	halılar	69,987	69,687	72,296
6802	mermer, granit	49,022	52,004	53,256
9403	mobilyalar (büro, mutfak, yatak odası için)	42,387	37,383	38,763
8544	izole edilmiş Tel, Kablo	28,424	16,209	34,215
1806	çikolata	24,702	30,749	31,361
8703	otomobili	29,240	24,966	30,007
7216	demir/alaşimsız çelikten profil	33,636	32,277	29,452

<https://www.ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/ulke-profil/turkiye-ile-ticaret>

Türkiye’nin BAE’ne İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)

Altın dışı ticaret dikkate alındığında, ülkemizin net bir dış ticaret fazlası bulunmaktadır. 2017 yılı ihracatının ürün bazında ilk iki sırasını (%73’ünü) işlenmemiş altın ve mücevherat oluşturmuştur.

Türk markaları doğrudan veya perakende üzerinden BAE pazarına girmektedir. Miktar olarak daha az ürün satılmasına karşın birim fiyatların yüksekliği ihracat artışını getirmektedir. Genel olarak gıda ihtiyacının, özel olarak ise hazır gıda ihtiyacının önemli bölümünü, sahip olduğu coğrafi koşullar ile miktar ve çeşit bakımından kısıtlı

tarımsal üretim yapısı nedeniyle ithalat yoluyla karşılayan BAE, yaklaşık 9 milyonluk nüfusuyla ülkemiz ürünleri için potansiyel taşıyan bir pazar ve fırsat niteliği taşıdığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Hâlihazırda Türk menşeli gıda ihraç ürünlerimizin önemli bölümü deniz yoluyla Süveyş Kanalı'nı geçerek, Suudi Arabistan'ın Kızıldeniz kıyısındaki limanlara indirilmekte, buradan da karayoluyla BAE'ye sevkiyatı sağlanmaktadır. Bu yolla yapılan teslimatın 12-13 günü bulabilmektedir. Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmeler neticesinde bu ülkelerden geçen karayolu taşımacılığının sıkıntıya girmesi, daha önceden BAE-Türkiye arasında 4-8 gün arasında değişen sevkiyat süresinin uzamasına neden olmuştur. (Dubai Ticaret Ateşeliği, 2019)

Her ülke ile kurulan ticari ilişkilerde olduğu üzere;

1. Öncelikle tarafların biraraya gelmesi ve ilgili tesislerin ziyaret edilmesi,
2. Taraflar arasında bir "Satış Sözleşmesinin" imzalanması,
3. Sözleşmede; ürünün spesifikasyonu, yükleme/teslimatta kalite kontrolü yapacak bir uluslararası denetim firması, teslim ve ödeme şekli, yetkili mahkemelerin (Dubai ve Türk şirket merkezinin bulunduğu şehir) belirtilmesi,
4. Sevkiyat öncesi "Proforma Fatura" düzenlenmesi ve (standart ve fiyat açısından) son birkez daha ithalatçı firma teyidinin alınması,
5. Ödemelerde bankacılık sisteminin (peşin yada teyitli dönülmez akreditif) kullanılması ve sektörde önde gelen güvenilir bankaların tercih edilmesi,
6. BAE'de bir avukatlık firması/hukuk bürosu ile temasa geçilmesi (bilhassa ticari acentalık/distribütörlük verilmesi durumunda) ve mümkünse "tek temsilci-sole distributor" atanmaması gibi hususlara dikkat edilmesinde yarar görülmektedir. (<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/pazar-bilgileri/birlesik-arap-emirliklerine-ihracat-nasil-yapilir>)

5.2. Türkiye'nin İthalatı

gtip	Ürünler (ilk 10)	2016	2017	2018
7108	altın (işlenmemiş)	3,133,380	4,933,342	3,099,485
7601	işlenmemiş alüminyum	126,914	140,669	164,179
7113	mücevherat	82,312	123,063	145,289
2710	petrol yağları (akaryakıt)	58,862	50,521	105,215
3901	etilen polimerleri (ilk şekillerde)	106,489	66,041	58,002
7207	demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	9,095	31,471	48,389
3902	propilen (ilk şekillerde)	47,701	39,071	27,921
7102	elmaslar	20,251	17,760	23,155
7602	alüminyum döküntü ve hurdaları	12,639	22,223	15,762
8309	adi metalden kapak, kapsül, mühür kurşunları vb.	54	6,926	9,221
	Genel Toplam	3,701,153	5,546,921	3,780,736

<https://www.ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/ulke-profil/turkiye-ile-ticaret>

Türkiye'nin BAE'den ithal ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)

2018 TÜİK verilerine göre, Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 13. sıradadır.

5.3. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasında İmzalanan Ticari Anlaşmalar

ANLAŞMA ADI	İMZA/ONAY TARİHİ
8. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	10.2.2011
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	28.09.2005/24.07.2011
Küresel Taahhüt ve Hizmet Kuruluşu (TRICON) ve KOSGEB Arasında Anlaşma	31.10.2003
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	29.01.1993/27.12.1994
Türkiye – Birleşik Arap Emirlikleri Hava Ulaştırma Anlaşması	26.10.1986
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	9.8.1984
BDDK ile BAE Merkez Bankası Arasında Teknik İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı	17.2.2009
<i>Türkiye ile KİK arasında STA yapılması yolunda çalışmalar devam etmektedir.</i>	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

5.4. Türk İş Konseyleri

Abu Dhabi ve Dubai'de bulunan iki adet Türk Konseyi, BAE'de yerleşik olarak faaliyet gösteren yabancı firma ve profesyonellerin resmi kurumlarla koordinasyonunu ve işbirliğini sağlamak üzere kurulmuştur.

Dubai Türk İş Konseyi (Turkish Business Council in Dubai & Northern Emirates) : 21 Mart 2005 tarihinde Dubai Ticaret ve Sanayi Odası'na tescil edilerek faaliyete başlayan Konsey, 200'e yakın Türk iş insanı ve profesyonelinden oluşmaktadır. (<http://www.tbcdubai.org/>)

Abu Dhabi Türk İş Konseyi (TBC in Abu Dhabi): 2009 yılında Abu Dhabi Ticaret Odası'na tescil edilerek faaliyete başlayan Konsey, Abu Dhabi'de faaliyet gösteren 35 Türk firma ve profesyonelleri tarafından kurulmuştur.

5.5. Dubai-Türk Ticaret Merkezi

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) öncülüğünde ve koordinasyonundaki Türk Ticaret Merkezi, Dubai'de faaliyet göstermeye başlamıştır. Dubai TTM'nde faaliyet göstermek isteyen iklimlendirme, bilişim ve mücevher sektöründeki firmalarımız TTM'de faaliyet koşullarını öğrenmek için (<http://ttcenter.com.tr/tr/nerelerdeyiz.html>) adresinde de belirtildiği üzere Bölge Koordinatörü ile irtibata geçebilmektedir.

6. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER

6.1. İç Vergiler

1 Ocak 2018 yılı itibarıyla, serbest bölgeler ile eğitim, sağlık ve emlak sektörü hariç tutularak, tüm ürün ve hizmetlerin tüketiminden %5 oranında KDV uygulaması yürürlüğe konulmuştur. 1 Haziran 2018 tarihi itibarıyla de mücevherat ürünlerinin (altın, elmas) toptan satışına vergi muafiyeti getirilmiştir KDV ve bazı ürünler için Tüketim Vergisi (excise tax) uygulaması hakkında detaylı bilgiye, Maliye Bakanlığı (<https://www.mof.gov.ae/En/budget/Pages/VATQuestions.aspx>) veya Federal Vergi İdaresi (<https://www.tax.gov.ae/index.aspx>) web sayfasından ulaşılması mümkündür. (Ticaret Bakanlığı)

BAE'de Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, ÖTV gibi iç vergi uygulamaları bulunmamaktadır. Sadece, ülkede faaliyet gösteren yabancı petrol şirketleri ile yabancı bankalar, karları üzerinden belirli oranda vergiye tabidir.

6.2. Gümrük Tarifeleri

Dubai'de uygulanan gümrük oranı 2018 yılından itibaren %5 olarak uygulamaya geçmiştir. Öte yandan Birleşik Arap Emirlikleri, Körfez İşbirliği Ülkeleri içerisinde yer alan 6 ülkeden biri olup kendi aralarında gümrük birliği, 3 ülkelere karşı ise ortak gümrük tarifeleri vardır. Bu çerçevede, Birleşik Arap Emirlikleri, bazı seçilmiş ürünler

dışında, (bazı gıda ürünleri gümrük vergisinden muaftır.) tüm maddelerin ithalatında (iş makinalar dahil), ülke ayrımı yapmaksızın %5 gümrük vergisi uygulamaktadır. Gümrük vergisi oranı sadece alkol (%50) ve tütün (%100) için farklılık göstermektedir. Ayrıca, insan sağlığına zararlı olan sigara ve karbonatlara ilişkin de ek vergi getirilmiştir.

6.3. Standardizasyon

BAE üyesi olduğu KİK Standardizasyon Kuruluşunun (GSO.org.sa) genel kurallarına uygun olarak faaliyetini gerçekleştirmekte olup, BAE’de standartlardan sorumlu kurum ESMA’dır. (www.esma.gov.ae) BAE aynı zamanda ISO (International Organization for Standardization), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), OIML (International Organization of Legal Metrology), SMIIC (Standards and Metrology Institute for Islamic Countries) üyesidir.

Ayrıca, Tüketicilerin Korunmasına Dair 2007 tarih ve 12 sayılı Federal Hükümet Kararı daürün standardizasyonu konusunda dayanaktır. (<https://ded.abudhabi.ae/en/about-us/RegulationsandLaws/Consumer%20Protection%20Executive%20Regulation%20-%20En.pdf>)

Ticari fatura, menşe belgesi, paketleme/çeki listesi, sağlık sertifikası, helal kesim sertifikası, ithalat izni veya ticaret lisansı, gıda ürünleri ithalatında gümrük idaresi tarafından talep edilen başlıca belgelerdir. Gıda ürünleri ithalatında ürünün ambalajı/paketi üzerinde; tek etiket olması, açıklama ve uyarıların mutlaka Arapça olması ve bu çerçevede “ürün adı, markası, adedi, menşei ülke, imalatçı, içindekiler, üretim tarihi ve son kullanım tarihi” bilgilerinin paket üzerinde (Arapça) belirtilmesine bilhassa dikkat edilmektedir. Sağlık Sertifikasının yanısıra, ayrıca tüm sığır ve kümes hayvanları ürünleri ithalatında İslami kurallara göre kesilmiş olduğuna dair menşe ülkede düzenlenmiş “helal sertifikası” istenilmektedir. (<http://halal.ae/en-us>)

Bitki ürünleri ithalatında ise gümrük idaresi bakımından "bitki sağlık sertifikası (phytosanitary certificate) aranılmaktadır.

BAE Sağlık Bakanlığı sicilinde kayıtlı olmayan tıbbi ilaçların ithalatı yapılamamakta ve sorumluluk imalatçı ile acentesine ait olmaktadır. Ürünün Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından öngörülen tüm gereklilikleri karşıladığını gösteren "Eczacılık Ürünü Sertifikası-Certificate of a Pharmaceutical Product" gümrükte tıbbi ilaçlar ithalatında aranan belgeler arasındadır. Tarımsal ilaçların ithalatı ise, sadece geçerli ithal iznine sahip tescilli ithalatçılar tarafından yapılabilmektedir. (<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/bae/pazar-bilgileri/dis-ticaret-politikasi-ve-tarifeler>)

7. İŞ KÜLTÜRÜ VE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

7.1 İş Kültürü

BAE’nin resmi dili Arapça olmasına karşın, iş hayatında ağırlıklı olarak İngilizce konuşulmaktadır. Bu sebeple, kartvizitlerin bir yüzünün Arapça diğer yüzünün de İngilizce olması ve firma broşür ile diğer promosyon malzemelerinin Arapça ve İngilizce olması etkili tanıtım açısından faydalı olacaktır. Karşı tarafa duyulan saygının pekişmesi amaçlı kartvizit değişimi ağ veya iki elle yapılmalıdır. BAE vatandaşları genelde cep telefonu numaralarını paylaşma konusunda çekingendir. Eğer kartvizitte yoksa ısrarcı olmamak kaydıyla talep edilebilir.

Emirati iş insanlarının, ortak kurulacak işbirlikleri ve yapılacak işler öncesinde muhataplarını kişisel olarak da tanımak istemeleri dolayısıyla iş görüşmeleri öncesinde yapılabilecek uzun sohbetler normal karşılanmalı ve uzun,

ayrıntılı iş görüşmelerine hazırlıklı olunmalıdır. İş görüşmesi talebinden bulunmadan evvel bir bankadan veya ortak bir tanıdıktan referans mektubu alınması, iş görüşme talebinin kabul edilme olasılığını artıracaktır.

Batılılar iş görüşmeleri ve sosyal aktivitelerinde dakik olmalarıyla bilinirken, Emiraterler dakiklik ve zaman konularında daha esnektir.

İş görüşmeleri ile network oluşturma gibi aktivitelerin çoğu otel ve restoranlarda gerçekleştirilir ve önemli toplantıları öğle veya akşam yemeği takip etmektedir. Özellikle Ramazan ayındaki iftar ve sahur programları iş hayatının önemli birer parçası olduğundan tür davetlere icap et önem arz etmektedir. Yiyeceklerin Emiraterler tarafından elle yenildiği ortamlarda bu duruma eşlik edilmesi kültüre saygı göstermek amaçlı sergilenecek hoş bir davranıştır. Görüşme esnasında sunulan ikramlardan hiç alınmaması saygısızlık olarak değerlendirilebilir. Ramazan ayı boyunca iftar saatine kadar çoğu restoran kapalıdır ve kamusal alanlarda yiyecek tüketimi, sigara içilmesi ve sakız çiğnenmesi yasaktır. BAE, alkol tüketimine müsaade eden bir ülkedir; ancak kamuya açık yerlerde alkol tüketimi ve alkollü dolaşmak yasaktır.

İş görüşmesi esnasında erkeklerin takım elbise, kadınların da takım elbisenin muadili şeklinde kıyafet tercih etmesi beklenir. İş görüşmelerinden başarılı neticeler elde etmek bakımından fayda sağlayacağı için, Türk tatlıları ve Türk kültürüne özgün nesnelere hediye sunmak hoş bir jest teşkil edebilir.

7.2. Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

7.2.1. Fotoğraf Çekme Yasağı

BAE’de askeri tesisler, limanlar, havalimanları, saraylar, kamu binaları ve görevlileri, büyükelçilik binaları, sanayi tesisleri, petrol ve doğalgaz tesisleri ile köprülerin fotoğraf makinesi veya cep telefonu ile resminin veya videosunun çekilmesi kesinlikle yasaktır. Bu yasağa dair uyarı levhaları bulunmasa da bu kurala uyulması zorunludur. BAE’de tüm sokaklar akıllı kamera sistemiyle izlenmektedir. Fotoğraf ve video yasağı ihlal edildiği takdirde fotoğraf makinesi veya cep telefonuna el konulmakta, çoğu halde şahıs gözüne alınmakta ve hakkında yasal süreç başlatılmaktadır. Fotoğraf ve video yasağı ihlali için 6 aya kadar hapis ve 500.000 AED’ye kadar para cezası verilebilmekte, şahıs daha sonra sınır dışı edilmektedir.

Aynı şekilde, izni olmadan kişilerin fotoğraflarını çekmek veya yayınlamak da yasaktır. Fotoğrafı yayınlanan (herhangi bir internet platformunda) kişilerin şikayet etmeleri halinde, ciddi yasal sorunlarla (hapis cezası ile birlikte 150 -200 bin AED para cezası) karşılaşılabilir. (Dubai Ticari Ataşeliği, 2019)

7.2.2. Sır/Gizli Bilgi Paylaşımı

BAE yasalarıyla kişisel gizliliğin korunması önem arz ettiğinden başkasına ait bir bilginin veya sırrın ifşa edilmesi para ve hapis cezası ile sonuçlanır. Bir kişi veya kuruluşa karşı halkın nefretini artıracak ifadeler yayınlanması da kanunlar uyarınca suç teşkil etmektedir.

7.2.3. Kaba Konuşma ve Saygısız Davranışlar

BAE kültüründe konuşma sırasında veya iletilen bir mesajda kullanılan hakaret içeren sözler para ve/veya hapis cezasına çarptırılma veya sınır dışı edilme ile sonuçlanabilir.

BAE devleri ve yöneticileri aleyhinde sarf edilen olumsuz ifadeler de şikayet konusu olduğunda hapis cezası ile sonuçlanır.

7.2.4 Trafik

Genel kamusal alanda olduğu gibi trafikte de kimseyle tartışmaya girilmemeli ve el kol hareketlerine dikkat edilmeli, aksi takdirde münakaşa durumları para ve/veya hapis cezası ile sonuçlanabilir.

Yayalar ise, karşıya geçmek için ayrılmış zebra geçişi, metro köprüleri ve istasyonları haricindeki yerlerden karşıdan karşıya geçmeleri halinde, 200 AED para cezasına çarptırılmaktadır

8. FAYDALI LİNKLER ve TİCARET TEMSİLCİLİKLERİ

8.1. Faydalı Linkler

Ekonomi Bakanlığı: <https://www.economy.ae/ENGLISH/Pages/default.aspx>

Maliye ve Sanayi Bakanlığı: <https://www.mof.gov.ae/En/pages/default.aspx>

BAE Serbest Bölgeleri: <http://www.uaefreezones.com/>

Dubai Ticaret ve Sanayi Odası: <http://www.dubaichamber.com/>

Abu Dhabi Ticaret ve Sanayi Odası: <http://www.abudhabichamber.ae/>

Sharjah Ticaret ve Sanayi Odası: <http://www.sharjah.gov.ae/>

BAE Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu: <http://www.fccuae.ae/>

Dubai Gümrük İdaresi: <https://www.dubaicustoms.gov.ae/ar/Pages/default.aspx>

8.2. Ticaret Temsilcilikleri

Abu Dhabi Ticaret Müşavirliği

H. Işıl Deniz, Abu Dabi Ticaret Müşaviri

Adres: Turkish Embassy- Embassies Area W59 - 02/1 - Villa No:34 P.O. Box:3204, Abu Dhabi United Arab Emirates

Tel: 00 971 2 441 77 02

Faks: 00 971 2 441 77 22

E-posta: abudhabi@ticaret.gov.tr

Dubai Ticaret Ataşeliği

Ahmet CANLI, Ticaret Ataşesi (Commercial Attache)

Hasan ÖNAL, Ticaret Ataşesi (Commercial Attache)

Adres: T.C. Dubai Başkonsolosluğu, Ticaret Ataşeliği (Turkish Consulate General, Office of the Commercial Attache) World Trade Centre Tower, 29th Floor P.O.Box: 9221 - Dubai/UAE

Tel: 00 9714/ 332 79 33

Faks: 00 9714/ 332 53 43

E-posta: dubai@ticaret.gov.tr

Abu Dhabi Büyükelçiliği

Adres: Turkish Embassy, Diplomatic Area, (Sector:W59/02 Sector:1) P.O. Box:3204 Abu Dhabi-UAE

Tel: +971 2 410 99 99 / +971 2 441 76 66 Büyükelçi Sekreteri : +971 2 410 99 38

Faks: Büyükelçilik : +971 2 410 99 05, Konsolosluk Şubesi : +971 2 441 71 68

embassy.abudhabi@mfa.gov.tr

<http://abudhabi.be.mfa.gov.tr>

Kaynakça

1. T.C.Ticaret Bakanlığı: <https://ticaret.gov.tr/>
2. T.C. Dışişleri Bakanlığı: <http://www.mfa.gov.tr/>
3. Türkiye İstatistik Kurumu: <http://www.tuik.gov.tr/>
4. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği: www.tobb.org.tr/
5. WTO - World Trade Organization (Dünya Ticaret Örgütü): www.wto.org/
6. ITC - International Trade Center (Uluslararası Ticaret Merkezi): <http://www.intracen.org/>
7. Trademap: www.trademap.org/
8. OPEC- Organization of Petroleum Exporting Countries (Petrol İhraç Eden Ülkeler Birliği): www.opec.org/
9. BAE Merkez Bankası: www.centralbank.ae/en
10. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği: www.tspb.org.tr
11. Dubai Ticari Ataşeliği
12. Uludağ İhracatçılar Birliği: www.uib.org.tr/

